

ret ved Bøndestandens Lørv, tages der aldeles ikke Hensyn dertil. Naar det hidtil er tilladt at bortarvesætte eller bortfalge Bøndergodset, er det skeet saaledes, at det solgtes til Fæstene, og kun, naar det var fæstet, til andre. Det har været taget under Overveielse, om det Sidste ikke turde have nogen Indskrænkning til Bedste for den sidste Fæsters Nærmeste, og det kan være et Spørgsmaal, om det ikke for Fremtiden burde have det, men ikke har det været tilfældet, at man maatte bortarvesætte, eller hvad der nu maa gøres til Regel, ogsaa bortfalge Bøndergods til ganske Fremmede, og der kan vistnok flyde store Misbrug af, at man gjorde det let for den nærværende Fideicommiss- eller Lehnbesidder at sælge Bøndergodset, naar han kan sælge det til hvem han fandt for godt, sælge det til en Fremmed, som vil benytte sig af Leiligheden til, naar Godset var fæstet, at bortfalge det til den Høiestbydende, hvorved Slægten vil lide Tab af den billige og rimelige Udbytte, som den under nærværende Forhold kunde have. Jeg maa gøre opmærksom paa, at i den kongelige Resolution, som under 10de Juli 1846 blev kundgjort de Koeskildsøe Stænder i Anledning af deres i 1844 indgivne Petition i denne Retning, hvilken Resolution for Øvrigt i mange Henseender gaaer udenfor Stændernes Andragende og i langt højere Grad end dette begunstige det til Lehn- og Fideicommisser hørende Bøndergods Omgang, deri hedder det blandt Andet at „Tilladelse til at afhænde det til Grevstaber, Baronier eller Stamhuse hørende Bøndergods skal fremdeles kunne ventes efter Omstændighederne bevilget, naar det efter Sagens nøie Undersøgelse findes, at saadan Tilladelse saavel er til Godsets Bøndestands Lørv, som efter de Vilkaar, hvorunder Besidderen attraaer samme, stemmer overeens med de fremtidige Besidderes Lørv.“ Jeg skal i Øvrigt bemærke, at denne Resolution blot siger, at Herlighedsretten, efter Forordningen af 13de Mai 1769, kan, men ikke, at den skal forbeholdes, og altsaa har den hjemlet, at Godset kan sælges, uden at nogle af de Herlighedsrettigheder, som omhandles i Forordningen 13de Mai 1769 § 2, forbeholdes, skjøndt man ikke vilde gøre det til en nødvendig Betingelse, at disse Rettigheder

skulde bortfalde, fordi man troede, at det under mange Omstændigheder vilde være at afholde Besiddere, som f. Ex. satte megen Pris paa Jagtretten, fra at arvesætte.

Endnu maa jeg gøre den Bemærkning, at det forekommer mig, at enhver Bevilling, som en Lehn- eller Stamhusbesidder fik til at sælge Bøndergodset under visse Vilkaar, burde være indskrænket til en vis Tid; thi i en længere Tid kunde Forholdene meget forandre sig; ogsaa kunde en Lehn- eller Stamhusbesidder, som igunden slet ikke ønskede at gøre det Allermindste for Bønderne, men blot at staffe sig selv saa store Fordele som muligt, naar han havde en uindskrænket lang Tid, hvori han kunde benytte Bevillingen, opsætte alle Salg, indtil Bøndergaardene bleve fæstet, og saa først tage en stor Indsættning deraf, derpaa bortfalge dem. Naar Bevillingen indskrænker sig til visse Aar, er der naturligvis ogsaa et større Motiv for Besidderen til at see at gøre Noget ved Sagen, virkelig at benytte sin Bevilling, saa at Overdragelsen af Bøndergodset til Giendom bliver til en Virkelighed. Efter alt det Foranstøt kan jeg paa ingen Maade være enig i § 2, som den er foreslaaet af Udvalget. Derimod vilde jeg vel være tilbøielig til at stemme for det Forslag, som er opført under Nr. 4, saafremt det bliver noget omdannet, deels i Overensstemmelse med hvad der af andre ærede Landstingsmænd er udtalt, deels ogsaa i Overensstemmelse med hvad jeg nu har bemærket, og jeg skal derfor under den Afstemning, som skal finde Sted idag, stemme imod Udvalgets § 2 og for det Omendringforslag, som er fremsat under Nr. 4, men under den Forbeholdenhed, at der senere ske Omændringer dert. Derfor saadanne Omændringer ikke ske, vil naturligvis Folgen være, at jeg ved den endelige Afstemning maa stemme imod hele Loven.

Dahl: Der er atter idag flere Gange blevet udtalt om den Overstg, der skal indsendes til Ministeriet i Anledning af Fæstebøndergodsets Salg, at den skulde indeholde en Taxation. Der er gjort adskillige Angreb mod den i denne Retning ved at vise, at den, saaledes som den efter Lovforslaget skal afgives, ikke kan indeholde nogen sand Taxation. Men det er af